

اثرات پایه‌های مختلف کدو بر روی فاکتورهای رویشی خیار گلخانه‌ای

صالحی‌محمدی، رضا، عبدالکریم کاشی و حسین لسانی

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد باغبانی، دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران

۲، ۳. عضو هیات علمی و استاد گروه علوم باغبانی، دانشکده کشاورزی - دانشگاه تهران

پیوند سبزیها، برای اولین بار در تیره کدویان و در هندوانه مطرح گردید. در سال ۱۹۲۰، محققان ژاپنی با پیوند هندوانه بر روی پایه کدو، مبحث پیوند در سبزیها را وارد مباحث تحقیقاتی خود کردند. فکر اولیه و فلسفه اصلی این تکنیک، کنترل و مبارزه با عوامل بیماریزای قارچی، به ویژه قارچهای خاکزی بود.

این تحقیق در طی دو سال (۸۱ و ۱۳۸۰) در گلخانه‌های گروه علوم باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران اجرا گردید. گیاهان پایه شامل *Cucurbita pepo* L. (کدو مسمائی)، *Cucurbita moschata* L. (کدو حلوائی) و *Cucurbita ficifolia* (کدو برگ انجیری) بودند و گیاه پیوندک نیز خیار گلخانه‌ای رقم سلطان بود.

این آزمایش شامل چهار تیمار (سه تیمار پایه و یک تیمار شاهد) و سه تکرار بود که در قالب طرح پایه بلوکهای کامل تصادفی اجرا گردید. بوته‌های پیوندک ابتدا در گلخانه بر روی پایه‌ها پیوند شده و سپس به بسترهای اصلی کاشت منتقل گردیدند. نوع پیوند مورد استفاده که برای این آزمایش استفاده گردید، پیوند حفره‌ای بود که به عنوان بهترین نوع پیوند در تیره کدویان شناخته شده است. در طی دوره رشد صفات کمی و کیفی شامل: طول ساقه اصلی، تعداد برگ، شاخص سطح برگ، عملکرد بوته، وزن تر و خشک بوته، وزن تر و خشک ریشه، درصد ماده خشک میوه، طعم و مزه میوه اندازه‌گیری شدند.

نتایج نشان داد که تفاوت بسیار معنی‌داری در صفات رویشی، بین بوته‌های پیوندی و غیر پیوندی وجود دارد به طوریکه به جز در مورد صفات شاخص سطح برگ و وزن خشک بوته، سایر صفات در سطح ۱٪ و ۵٪ معنی‌دار بودند. تیمار پیوند بر روی طول ساقه دارای اثر معنی‌داری بود و در بین پایه‌ها، خیار پیوند شده بر روی کدو مسمائی، بیشترین طول ساقه را دارا بود. همچنین تیمار پیوند بر روی صفات تعداد برگ، عملکرد بوته، وزن تر بوته، درصد ماده خشک بوته، ریشه و میوه تاثیر معنی‌داری داشت و در بین پایه‌ها پایه کدو مسمائی در تمام صفات، بالاترین مقادیر را دارا بود. طبق نتایج به دست آمده عملکرد هر بوته به طور معنی‌داری در سطح ۱٪، تحت تاثیر پایه‌ها قرار گرفت به طوریکه خیار پیوند

شده بر روی کدو مسمائی، دارای بالاترین عملکرد (۴/۵ کیلوگرم در هر گیاه) بود. تیمار شاهد و کدو حلوایی با عملکرد ۳ کیلوگرم در هر بوته، پایین‌ترین میزان عملکرد را به خود اختصاص دادند. عملکرد خیار پیوندی بر روی پایه کدو برگ انجیری نیز ۴ کیلوگرم در هر بوته بود. تیمار پیوند بر روی صفات سطح برگ و درصد ماده خشک بوته در خیار معنی‌دار نبود. همچنین پایه‌ها بر روی طعم و مزه میوه خیار اثر معنی‌داری نداشتند.